

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 12 Din, za inozemstvo 22 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštnine proste.

Krivi ton.

O ljubljanskih občinskih volitvah je pisala obširno 1. t. m. »Borba«, komunistično glasilo, ki izhaja v Zagrebu. V članku »Na krivem potu krivi ton«, je ostro obsodila ljubljanske komuniste, o katerih izreka skoro isto mnenje kakor ga je izrekel v tržaškem »Delu« inž. Gustinčič. Zagrebški komunisti pravijo v omenjenem članku da, čeprav je demokratiška stranka proletariatu največji sovražnik, bi komunistični proletariat vseeno ne smel iti v volilno borbo z buržoazno stranko, kateri načeljuje dr. Korošec. Komunisti namreč ne bi smeli pozabiti, da je klerikalna stranka v Sloveniji zagrešila nad komunisti najtežje zločine. Čisto sigurno je, da bodo šli klerikalci pri prvi vladni krizi v vlado, če jim bo le mogoče. Toda oni zaenkrat še ne postopajo odkrito in tako se je zgodilo da so poslali v boj v ljubljanskih volitvah svojo podružnico — krščanske socialce. In ravno s temi ljudmi so se zvezali komunisti iz »revolucionarnega oportunističnega« kakor pravijo. Toda komunalni program, na podlagi katerega so se združili s klerikalci, ne vsebuje niti sledu kake razredne borbe. Komunalni program je tak, kakor da gre za čimveč mandatov. Tega programa ne bo »Zveza delovnega ljudstva« nikdar mogla izpolniti, ker bodo v njej prevladovali klerikalci. Tak »oportunističen« ima v sebi buržoazni karakter. Zato pa je treba najodločneje obsoditi krivi ton s katerim nastopajo »Delavske Novice«, ki progla-

šajo vsakega, ki ni njihovega korumpiranega mnenja za »sovražnika enotne fronte, izdajalca in lakaja buržuazije ter agenta demokratiške stranke«. Komunalni program vrhu vsega nima zveze z »enotno fronto proletariata«, kajti sestavljen je bil zaradi sodelovanja z buržoazno stranko v občinskem svetu. Ona tudi ne bi smela biti cili, temveč sredstvo v dosego socialističnega družabnega reda. Tako tedaj »Borba«, ki napoveduje več ali manj med vrsticami težka razočaranja med slovenskim komunisti. In čisto prav ima. Razočaranja niso bila še nikdar tako potrebna, kakor so sedaj, ko se bliža reakcija svojemu višku, čeprav pričakujemo, da bo ponehala. Delavstvo bo namreč spoznavalo, ker mora spoznavati če kolikaj misli da je rešitev odvisna edinole od njegovega vztrajnega dela, nikakor pa ne v kričanju in v pozni nekakšne »revolucionarnosti«, čeprav leži na dlani, da je daleč od izvajanja razredne borbe. To se že godi pospeševano sedaj po ljubljanskih občinskih volitvah. V komunistični stranki se že vrši podoben proces, kakor se je vršil v naši stranki ob času razkola. Ustvarja se idejna platforma, ki nas bo združila po dolgem tavanju ter nam omogočila da bomo izdatneše nastopali v nadčlovški borbi s kapitalizmom za socializem.

Ne zamudite nobene prilike, širiti svoj list! Če si socialist, tedaj je tvoj list »Naprej«. Pr'dob'val mu nove naročnike!

Narodne pripovedke.*

Zbral Vinko Möderndorfer.

I. KUGA.

Pred več sto leti je razsajala v Mežici kuga. Da bi se ta strašna bolezen ne razširala še po drugih krajih, so bili nastanjeni pri Rehtu vojaki, ki so imeli paziti, da ni šel kdo iz vasi, ali pa došel kakšen tujec iz Pliberka v vas. Pri Kajžerjevem križu — na desnem bregu Meže — so skopali globoko jamo in zagrozili, da bodo vsakogar, ki bi prišel do te jame in hotel v vas, živega pokopali.

Kajžer je imel krasno hčerko. Ta krasotica je prišla prva do te jame in hotela iti v Mežico po opravkih. Vojaki so jo zgrabili in jo vrgli v jamo. Kljub milim prošnjam in pretresljivemu joku krasotice so jo kruti vojaki živo pokopali. Od tega časa je kuga ponehala. Vojaki in ljudje so bili prepričani, da se je kuga spremenila v lepo Kajžerjevo hči in da je samo vsled tega ponehala moriti ljudi, ker so jo pokopali.

V času, ko je kuga še razsajala, je ljudstvu v Mežici huda predla. Nobeden,

* Ponatis prepovedan.

ki je bil v hiši, ni smel iz hiše, tisti pa, ki so bili zunaj hiš, so morali ostati tudi ponoči pod milim nebom. Mimo Stoparjeve hiše je letel Stoparjev brat. Stopar je zaklical bratu skozi okno: »Čuj, brat! Tam-le je zakopan moj denar, vzemi ga Ti, meni tako ne bo več koristil, ker bom gotovo umrl.« Brat pa je odgovoril Stoparju: »Kaj me brigaš Ti in Tvoj denar« in je tekel dalje.

Radi kuge so izumrli v Mežici vsi ljudje, samo pri Pustniku je še ostal en sam človek pri življenju. Ta se je obranil kuge s tem, da se je hranil samo z medom in se vsak dan solnčil na ta način, da je ležal ob vznožju klanca na trebuhi.

Kuga se je razširila samo do Votlice, kjer stoji sedaj hiša rudarja Florjanca. Cesta iz Mežice v Črno je vedla skozi predor na katerega so komaj nekaj časa pred razsajanjem kuge postavili križ. Križ je zabranil kugi pot v Črno; druge poti iz Mežice v Črno ni.

II.

ŽAL ŽENE.

Nekdaj so bile v Volinjaku žal - žene. Ena od teh je vedno hodila k Hermonku in učila gospodarja sejati žito. Ko

Politične vesti.

+ Hrvaški blok je 9. t. m. poslal bivšemu predsedniku Ljubi Davidoviću sledečo brzojavko: S svojim odločnim držanjem za politiko sporazuma z nami Hrvati na osnovi stvarne enakopravnosti ste si pridobili naše popolno zaupanje ter stojite danes na čelu vseh parlamentarnih strank in grup za sporazum in delo, ki imajo že od poslednjih volitev za seboj veliko večino naroda namreč 900.000, od tega sam hrvaški blok okoli 330.000, od vseh preko 1.300.000 oddanih glasov. Tudi v parlamentu samem imajo stranke za sporazum znatno večino nad strankami, ki so za nadaljevanje politike nasilja, brezpravnosti, korupcije in za katere hrvaško vprašanje takorekoč ne obstoja. Zato Vas Hrvaški blok pobaljša, da Vi v njegovem imenu predložite sestavo izborne vlade sporazuma, kot edino ustavno pot, da se parlamentarna kriza ne pretvori v državljansko vojno od strani oblasti, kar bi nedvomno vodilo do katastrofe. Predsedstvo Hrvaškega bloka: Stjepan Radić, dr. M. Driković, — G. Pašiću se dosedaj še ni posrečilo sestaviti vlado. Njegova pogajanja z zastopniki posameznih strank delajo vtis da hoče krizo na vsak način zavleči. Davidović je pozval takoj po sprejemu omenjene brzojavke Hrvaški blok v Belgrad. Bliznji dnevi bodo pokazali, bo li imel g. Pašić srečo pri sestavi vlade, ali ne. Verjetno je, da bo kralj v nasprotnem slučaju poveril sestavo vlade g. Davidoviću. Nahajamo se pred važnimi

je nastopila izredno mrzla zima, je rekla žal - žena gospodarju: »Hermonko, sej bob!« Gospodar je nasejal bob po snegu. Ker pa je bil sneg trd, je ves bob zletel po sneženi skorji po bregu protj Mežici. Tisto leto je dobil Hermonko toliko bobov, kolikor ga ni pridelal najbogatejši kmet v dolini in mu ga ni bilo treba več sejati. Neko jutro, ko je šla Hermonkova žena kuhat zajutrek, je prišla žal - žena h gospodarju, se vlegla k njemu v posteljo in ga učila sejati. Ko se je vrnila Hermonka v sobo, je zapazila, da vise iz postelje njenega moža ženske kite, pogledala je natančneje in spoznala žal - ženo. Ker je bila Hermonka pobožna kmetica, je takoj hitela v župnišče po svet. Duhovnik ji je nasvetoval, da naj poravna žal - ženi kite, da ne bodo visele iz postelje. Hermonka je storila po nasvetu. Žal - žena je pa kar vstala iz postelje in rekla: »Jaz nisem njegova žena, da bi mogla cela zraven njega ležati.« Žal - žena je odšla in od tistega časa ni več na Volinjaku žal - žene, pa tudi Hermonko nima več toliko žita, ker sedaj ne ve, kdaj je pravi čas za setev. — Isto se je prigodilo tudi kmetu Žačnu v Podpeci.

odločitvami. Eno je gotovo in to je: režimu postalo tla vroča.

+ V Dubrovniku je 7. t. m. udrila nacionalistična mladina v uredništvo »Republikanske Straže« ter zaplenila vso zalogo prve številke. Jugofašistovski list »Pokret« dne 9. t. m. poroča, da je vsebovala že prva številka tega lista »nesramne napade na našo dinastijo, državo in nacionaliste«. Nacionalistična mladina je vso zaplenjeno zalogo znesla na mestni trg ter jo zažgala! O tem dogodku poroča jugofašistovski glasilo pod debelim naslovom »Spaljena republika«. Lepim rečem plovemo nasproti!

+ Novosadski »Vidovdan« poroča, da je umrl v Sarajevu nenadne smrti komandant ondotne vojaške šole polkovnik Trebinjac. Ker obstoja sum, da ga je zastrupila neka Italijanka, ki je bila pri njem v službi, po nalogu neke politične ličnosti, je ministristvo za notranje zadeve odredilo njegov izkop in obdukcijo telesa.

+ Vlada je odstavila dosedanega poslanika v Rimu g. Antonijevića. Ta gospod se je amreč preveč »zastopil« za laško vlado. Na njegovo mesto bo odpotoval te dni g. Ljubo Nešić. Če bo on boljši zastopnik jugoslovanske države, se še prav nič ne ve.

+ Pred belgrajskim sodiščem se prične danes, v ponedeljek, 11. t. m. razprava proti komunističnemu poslancu Simi Markoviću, ki ga bodo sodili po zloglasnem zakonu o zaščiti države. Za razpravo vlada silno zanimanje. Obtoženca, ki je tožen po § 90. srbskega zakona, zagovarja odvetnik dr. Ognieslav Jovanović.

+ Ministristvo za socialno politiko se je po dolgem cincanju odločilo ustanoviti fond za brezposelne v slučaju industrijske krize. Tozadevno odredbo je ministristvo že izdelalo.

+ V belgrajske hotele je zahajal tajnik ministristva narodnega zdravja, gosp. Milutin Mihajlović, ki si je v ta namen vedno rezerviral brezplačno sobo za 1 do 2 uri, da »previda« zdravstveno stanje hotela. Prihajal je z legitimacijo doktorja medicine to pa vedno v družbi kake dame, čeprav je oženjen. Nekega dne pa se je spravil nanj portir, ki ga je dal odvesti po detektivu na policijo. Tu so ugotovili, da se zares piše Milutin Mihajlović, da je uradnik v ministristvu narodnega zdravja, da pa je legitimacija, s katero se je izkazoval za doktorja medicine, ponaredil. Ugotovili so, da ni doktor, tudi ne mediciner, pač pa — slikar. Gosp. lažidoktorja ki je nepostavno pregledoval hotelske sobe, so oddali sodišču. Ni čuda, če gre v vseh ministristvih narobe, ko pa imajo povsod uslužbene same »strokovnjake«. Daleč je prijadral buržoazni sistem, ker nastavlja v ministristvu za narodno zdravje — slikarje! Zdaj vsaj vemo, zakaj so bile zdravstvene odredbe iz Belgrada tako zelo čudne. Delali so jih slikarji!

+ Orientska mirovna konferenca v Lausanni bo 23. t. m. prekinila svoje delo ter ga nastavila okoli 3. januarja.

+ Na Poljskem so 9. t. m. izvolili za predsednika države dosedanega zunanega ministra dr. Narutowicza. Dobil je 289 glasov, njegov protikandidat Zamojsky pa 227. Dr. Narutowicz se že dalj časa peča s politiko. Bil je že večkrat minister.

+ Berlinsko novinarsko društvo je priredilo 9. t. m. v državnozbornski palači sestanek, katerega so se udeležili tudi predsednik Ebert kancelar Cuno in še ostali člani vlade. Med drugimi je govoril

tudi Cuno, ki je izjavil, da tvori Porenje del Nemčije in da ne bo Nemčija nikdar dovolila, da bi Francozi zasedli Porenje, Palatinat in saarsko kotlino.

+ Pariški list »Matin« objavlja dokumente, iz katerih je razvidno, da je zakrivil grško katastrofo v Malj Aziji Venizelos, grški delegat na orientski mirovni konferenci. Venizelos je bil namreč tisti, ki je nagovoril grško vlado, naj pošlje armado v Malo Azijo. Zvitji diplomat je kot dober poznavatelj maloazijskih razmer prav dobro vedel, da bo prišlo do katastrofe, kar ga pa ni motilo, da bi odstopil od svojih naklenov. Venizelos stremi namreč po republiki, kateri bi bil on predsednik. V resnici poročajo grški listi o močnem republikanskem gibanju in o želji grškega ljudstva, naj pride Venizelos v domovino. Brezdvomno je da bo grško ljudstvo prebolelo tudi svoje koprnenje po različnih bogovih kakor mu je sedaj Venizelos in da bo iskalo rešitev iz blata iz svojih vrst, ne da bi povečevalo tega ali onega voditelja, ki mora biti v demokratiški organizaciji samo izvršitelj sklepov organiziranih članov, ne pa samodržec.

Dnevne vesti.

V severni Dalmaciji divjajo strahoviti snežni meteži. V selu Kijevu se je ponesrečilo več pastirjev. Zmrznilo je več tisoč ovac.

O električni puški piše »Privredni Glasnik«, ki poroča, da so se vršili poizkusi z njo v okolici samostana Matke pri Skoplju. Puška lahko izstrelila v eni minuti do 1000 krogel. Komisija, ki je po nalogu vojnega ministristva prisostvovala poizkusom je bila zelo zadovoljna.

V Srbiji so pretekle dni čutili močne potresne sunke, ki so trajali okoli pol ure. Potres je napravil mnogo škode v bitoljskem in ohridskem okrožju.

V Newjorku so se vršili pretekle dni baje zelo uspešni poizkusi z novim tipom napadalnega voza. Po neravnih tleh, po strminah je vozil ta voz s hitrostjo 48 km na uro. S pomočjo vretenčastega vijaka odzadaj je preplul reko Phudison, široko 2 km. Poizkusov so se seveda udeležili zastopniki ministristva za vojno in mornarico. Voz je oborožen s strojnimi in topovi ter ima municije za enodneven boj. Da jih je ministristvo za vojno in mornarico naročilo več tisoč, menda ni potreba še posebej pristavljati. Ob istem času se pa vrše po vsem svetu mirovne konference, sklicane od imperialističnih vlad. Posledice trpi delavno ljudstvo, ki mora plačevati ogromne vsote, ki pa se še ni navadilo misliti z lastno glavo.

Pokrajinska uprava, oddelček za prosveto nas prosi da objavimo sledeče pojasnilo: Dijaki naše kraljevine, ki žele študirati na kakšnih nemških univerzij, višji tehnični ali trgovski šoli, se opozarjajo, naj ne hodijo v Nemčijo dokler ne bodo pozvani. Prošnje za vpis na kakšni nemški šoli se morajo naslovljati na našega častnega konzula v Berlinu (G. John Wiener, Berlin Mohrenstrasse 3) s sledečimi prilogami: a) šolsko izpričevalo, ki je enakovredno zrelostnemu izpričevalu kake nemške devetletne šole z uradnim dokazom, da se prosilcu na osnovi tega izpričevala dovoljuje brez ovire vpis na domači visoki šoli (za izrednega slušatelja je potrebno prinesiti dokaz o zadostni šolski izobrazbi); b) potrdilo o obnašanju za čas od končan' študij; c) dokaz, da zna dovolj nemški jezik, kar se posebno sma-

tra za dokazano, ako ima v zrelostnem izpričevalu inozemske šole potrdilo, da je lastnik izpričevala v najvišjih razredih prisostvoval na'mani 3 šolska leta pouku nemškega jezika z dovolinim uspehom; č) dokaz o potrebnih sredstvih za šolanje; d) svoieročno spisan življenjep's, ki vsebuje polno ime, dan in kraj rojstva, vero, državljanstvo, bivališče in poklic staršev, šolanje, vojaško razmerje itd.; e) inozemci, ki se nahajajo v Nemčiji, morajo prinesiti potni list, ki se po vpogledu takoj vrne. — Vsa potrdila, ki niso izdana od pristojnega nemškega konzula, mora ta overoviti. Potrdilo v tujem jeziku je treba priložiti overovljen prevod. — Omenjeni konzulat bo sporazumno s pristojnimi ministristvi porazdelil v začetku vsakega šolskega leta pripravljene di'ake na posamezne nemške šole, pri čemer se bo po možnosti oziral na njihove želje. Izrecno se pristavlja da o pripustitvi na kakšno nemško šolo odloča pristojno ministristvo. Dijaki bodo pravočasno obveščeni, ali in kateri šoli so prideljeni.

Delegacija ministristva financ v Ljubljani objavlja uradno: Z dnem 1. januarja 1923 bodo dane v promet nove enotne taksne marke (koliki) po 5, 10, 20 in 50 para in po 1, 2, 3, 5, 10, 20, 50, 100, 250, 500 in 1000 dinarjev in marke za igra'ne kvarte in domine po 50 dinarjev. Popis te nove emisije vsebuje razglas, ki izide v najkrajšem času v »Uradnem Listu«. Koliki sedaj veljavne emisije se smejo uporabljati in po pooblaščenih prodajalcih razpečavati do konca januarja 1923, potem pa zgrube veljavo in se morajo do vštetelega 30. aprila 1923 zamenjati s koliki nove emisije pri finančni deželni blagajni v Ljubljani in pri davčnih uradih.

Ljubljana.

Četrto obletnico smrti našega Ivana Cankarja proslavi ljubljansko delavstvo s tem, da se udeleži slavnostnega predavanja, ki ga priredi S. D. J. S. »Svoboda« v ponedeljek, 11. t. m. ob 8. zvečer v dvorani mestnega magistrata. Po predavanju recitacije, Vstopnina: sedež 3 Din, stojišče 1 Din.

Kurz iz zgodovine umetnosti, ki ga priredi Umetnostno zgodovinsko društvo, se je pričel v soboto 9. t. m. Obsegal bo 12 predavanj in se bo končal 17. marca 1923. Vrši se v bivši zbornici dež. zbora v deželnem dvorcu na Kongresnem trgu vselej ob sobotah od pol 6. do pol 8. Program: 9. dec. dr. V. Mole: Uvod. Ate-ne o Periklejevem času. 16. dec. Isti: Svetovna umetnost helenizma. 13. jan. 1923. Isti: Cesarski Rim. 20. jan. Msgr. J. Dostal: Umetnost starokrščanskega srednjega veka. 27. jan. dr. Fr. Stele: Gotska arhitektura in plastika. 3. febr. Isti: Giotto. 10. febr. dr. J. Cankar: Toskanska umetnost XV. st. 17. febr. Isti: Michelangelo in začetki baroka. 24. febr. Isti: Rubens in Rebrandt. 3. marca. Dr. V. Mole: Francosko slikarstvo XVIII. st. 10. marca. Dr. Fr. Stele: Umetnost in Slovenci. 17. marca. Dr. J. Cankar: Sodobne umetniške težnje. Vstopnina za vsa predavanja znaša 30 Din., za posamezna predavanja 5 Din. Vstopnice za vsa predavanja se dobe v prodajalnah Tiskovne Zadruga v Prešernovi ulici in Nove Založbe na Kongresnem trgu. Vstopnice za posamezna predavanja pri vstopu.

Konzulat Češkoslovaške Republike v Ljubljani opozarja tukajšnje trgovske kroge, da je ministristvo zunanjih zadev ČSR v Prazi z ozirom na trgovske odnošaje med ČSR in kralj. SHS dovolilo sledečo

olašavo za trgovce, ki potujejo v ČSR: Vsakemu trgovcu, ki potuje radi nabave češkoslovaškega blaga v ČSR in si v to svrhu po svoji prijateljski tvrdki v ČSR preskrbi priporočilo pristojne trgovske in obrtniške zbornice v ČSR, se znižajo normalne pristojbine za vidiranje potnega lista na polovico. Ta olašava velja samo do konca leta 1923.

Društvo stanovanjskih najemnikov za Slovenijo opozarja, da se bo vršila prihodnja javna odborova seja v sredo, dne 13. t. m. ob 20. v veliki dvorani »Mestnega doma«. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. ure informacije Sv. Petra cesta št. 12. pritličje, desno.

Konsumar, ki je nevede daroval za volilni sklad »Zveze delovnega ljudstva«, je daroval za tiskovni sklad »Napreja« 10 Din.

Informacijski krožek se snide v torek ob običajni uri.

Celje.

Celje. Cankarjev večer o priliki 4letnice njegove smrti bo v četrtek 14. t. m. ob pol 20. v dvorani hotela »Uniona« v Celju. Recitacija in predavanje s. Zvonimira Bernota, glavnega urednika »Napreja«. Za kritje režijskih stroškov se bo pobirala vstopnina: sedeži 2 Din, stojišča 1. Din.

Odmevi kapitalistične ljubezni do zvestih delavcev. Nedavno smo poročali, da je tovarnar dr. Wildi v Polzeli odpustil 81 delavcev vsled nadprodukcije, ki je nastala radi 10urnega delavnika in pretiranega akordnega dela. Dne 2. t. m. je odpustil v Celju tovarnar Kürbisch 15 delavcev iz službe. Zvedeli smo, da se je pri Kürbischu delalo noč in dan, radi tega je nastala nadprodukcija, ki žene delavstvo ravno sedaj na zimo v propad. Istočasno pa vidimo, da je Kürbischu njegova taktika silno veliko nesla. Od malega pek, mojstra je došel do tovarnarja. Med vojno je bil vojni dobavitelj, ki je imel posebni avstrijski privilegij za porabo komandiranih vojakov — delavcev. Komaj eno leto stoji tvornica »Cinal«, že se je postavila druga tovarna poleg nje. Delavci pa, ki so v tej delali, so sfrčali na cesto. Ljudje se povprašujejo, ali ne obstoja v Celju oblast, ki bi nastopila po zakonu o zaščiti delavcev, ter napravila konec temu brezvestnemu početju? Ali ne vidi inspekcija dela, da delajo v tem podjetju cele družine, oče, mati in po 3 otroci; sploh so večidel zaposleni mladoletni delavci, fantje in dekleta. Dokazano je, da je eden izmed odpuščenih delavcev delal večkrat po 24 ur in tudi po 36 ur nepretrgano. Dotični delavec je bil nad eno leto zaposlen pri Kürbischu. Ker je g. Kürbisch poleg tovarnarja tudi pekovski mojster — bil je predsednik zadruge pekov — je med časom pekovske stavke v Celju vpregel v pekovsko delo mlado deklico in tovarniškega delavca, ker so njegovi peki stavkali za socialno pravico. Inspekciji dela v Celju se je slučaj javil od strani strokovne organizacije; javilo se je tudi, da v »Cinal« ni vse v redu, a vendar še dela Kürbisch, kar hoče! Kürbisch je mogočen gospod v Celju, on prepoveduje vsem uslužbencem v tovarni in pekariji organizacijo! — Odpust delavcev kakor kršitev zakona se je javil inspekciji dela v Celju, ministrstvu za soc. politiko in parlamentarnemu socialističnemu klubu v Belgrad.

Tujerodci upeljujejo pri nas Žerjavov 10urni delavnik. Pred par dnevi smo ožigosali preganjače slov. troinov pri Rakuschevi tvrdki v Celju. Imena malega Ilketa

(Prusa ali Bavarca) nismo imenovali, ker smo res mislili, da se bo poboljšal. Gosp. Ilke je mogočen mož pri Rakuschevi tvrdki on je diktator delavnega časa. Pred enim letom je Rakuscheva tvrdka upeljala 9urni delavnik po zaslugi Ilkeja, ker ni mogel gledati, da bi Slovani uživali isto mednarodno pravo kakor njegovi bratci Germani. Ilke je delavcem pripovedoval, da delajo Nemci po 10 ur v Nemčiji, in sicer 8 ur za sebe, 2 uri pa za državo. (Mogoče za Francoze. — Op. poroč.). Sedaj je brihtni Ilke upeljal tudi 10urnik, in sicer na sledeči način. Zjutraj ob začetku dela zvonijo 10 minut prehitro; opoldne 10 minut kasneje, pri odmoru in ob 14 uri zopet 10 minut podrej ter zvečer zopet 10 minut pozneje kakor ura kaže. Tako je g. Ilke spravil pohlevni 9urnik v 10urnik v korist velekapitalista kot nastavljenec, ki bi moral biti na strani delavstva. Namesto pravičnega postopanja pa taka socialna krivica, ki jo izvršuje oni, ki bi iz vseh teh razlogov ne smel biti več med nami! Še manj pa, da bi nas preganjal! Kdo je kriv teh socialnih krivic? Brezdomno kapitalist podjetnik, ker plača Ilkeju 14.000 K na mesec, delavstvu pa po 3500 do 4000 K mesečno. G. Ilke se sprehača v poslonju (skladišču) in skoro ne dela drugega kakor po brusko godrnja. Delavci pa prelaga'o in prevažajo in nosijo težke železne zaboje in predmete ob vsakem vremenu. Zaboje težke 200 kg morata dva delavca vzdigovati namesto štirje delavci. Ilke je tudi dober jugoslovanski patrijot. Če n. pr. kdo izmed delavcev odide na orožne va'e, mu da ko pride nazaj, kar levo delavsko knjižico, češ, da ga več ne rabl. Delavci, trpini, a! ste volini še dalje časa rediti gada na lastnih prsih, ki vam piše kri in uničuje in krati težko priboriene socialne pravice?

Opazovalec.

Iz stranke.

Zaupnike, ki zbirajo naročnino za Socialistični koledar, opozarjamo, da naj pošljejo denar takoj, da ga prejmemo do 15. t. m., drugače bodo morali naročniki doplačati. Koledarjeva cena je bila znižana za 2 Din samo zato, da dobi pokr. tajništvo pravočasno dovolj gotovine. Ker nimamo zlate, zato smo si ustvarili organizacijsko rezervo. Ker ni med nami nikogar, ki bi imel desetisočake, da koledar založi, zato smo rekli, naj si delavci plačajo svoj koledar že prej nego ga vidijo, ker imamo vero v organizacijo. Delavci naj se pa tudi sami brigajo, da bodo zaupniki to res izvršili. Tajništvo mora voditi točne račune in ne bo moglo po 15. dec. koledarja nikomur več dati za znižano ceno. Če bi dalo enemu, bi moralo dati tudi drugemu in s tem bi postala kontrola nemogoča. Pač pa bomo priznali še vse tiste pošiljke, ki so bile oddane še 15. dec. na pošto. Pozneje pa bo veljal koledar za vse enako 12 Din.

Krajevna pol. org. v Sp. Šiški vabi vse svoje člane na važen sestanek, ki se bo vršil v sredo 13. t. m. točno ob 7. zvečer v Zadrurnem domu. Vsak član naj prinese s seboj zaradi kontrole svojo člansko izkaznico. Dnevni red je zelo važen: Volitev delegatov za strankarski zbor in drugo. Dolžnost vseh članov je, da se sestanka gotovo udeleže. — Predsednik.

Krajevna politična organizacija SSJ v Celju sklicuje redni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo, dne 17. decembra 1922 ob 9. dopoldne v prostorih hotela pri Zamorcu z običajnim dnevnim re-

dom. Pozivljajo se vsi člani in članice, da se občnega zbora sigurno udeleže. Brez veljavne strankine izkaznice nima nihče vstopa. — Odbor.

Vestnik Svobode.

Seja odbora ljubljanske »Svobode« se bo vršila v torek, 12. t. m. ob pol 8. zvečer v centralnem tajništvu »Svobode«.

»Svoboda« v Šiški priredi tekoni zimskega časa ciklus predavanj. Prvo predavanje se bo vršilo v sredo, 13. t. m. v »Zadrurnem domu« v Šiški točno ob 8. zvečer. Sodruga opozarjamo na nadaljne objave.

Osrednja knjižnica »Svobode« v Ljubljani, Židovska ul. 1, I. nadstropje (Nad drogerijo A. Kanc) je odprta vsak dan od 5. do 7. zvečer in vsako nedeljo od 10. do 12. dopoldne. Vse delavstvo opozarjamo, naj pridno poseča svojo knjižnico, ki nudi vsem veliko izbiro dobrih knjig. Posebno povdarjamo zelo bogat slovenski kakor tudi nemški poučno-znanski oddelek, ki obsega nad tisoč socialno-političnih in naravoslovnih spisov. — V izobrazbi je moč!

Šahovski odsek spl. del. iz. zv. »Svoboda« v Sp. Šiški. Prvi klubovi šahovski turnir je končan. Turnirja se je udeležilo 11 tekmovalcev. Prvo mesto si je priboril Hans Glavač, kateri je dosegel vse možne točke, to je 5 točk, drugo mesto Nace Nadižar 4 in pol točk, tretje pa Stanko Bitežnik 3 in pol točk. Mladim šahistom čestitamo in želimo veliko uspeha na šahovskem polju. Ob tej priliki prosimo sodružno šahovske klube za korespondenčno šahovsko igro. Prijave s prvo potezo je poslati na naslov Stanko Bitežnik, Konzumno društvo za Slovenijo Ljubljana VII. — Odbor.

—Tragedija ozdravljenega norca. Iz Dunaja poročajo: Človek, ki je bil dvanaest let v norišnici, je bil pred kratkim časom izpuščen ko se mu je vrnila pamet. Možu se je vrnil spomin na tiste čase do dneva, ko je zblaznel toda o dogodkih v zadnjih dvanaestih letih ni imel najmanjšega pojma. Ko se je torej poslavljaj od norišnice, je vprašal zdravnika, koliko je dolžan. »Stotisoč kron«, je bil odgovor. Mož se je ustražil, da bi bil skoro padel. Prvi hip se mu je zdelo da je zdravnik tudi norec, ki še ni okreval. Ponovil je vprašanje in odgovor je bil isti. »To ni mogoče.« je vzkljnil mož, »toliko ne morem plačati, ker imam samo 5000 kron v zlatu.« — »O, potem ste srečni.« je dejal veselo zdravnik in vzel zlato ter odštel onemu 65.000 kron drobža v papirju. Ta je še bolj strmel in končno se je obupan vsedel na stol, tožeč: »Zdaj vidim da še nisem zdrav, še sem blazen.« Zdravnik je skušal stvar pozasniti. Pripovedoval je možu, da je bila v tem času, ko je on bil umobolen grozna vojna ki je porušila Avstrijo in naredila iz velikega cesarstva majhno republiko: vrednost nekdanje krome je padla na nič in vse, vse se je spremenilo. — Mož je odprl usta in zijal, toda rekel ni besede. To, kar mu je povedal zdravnik, je bilo zani preveč. Prijel se je za glavo in v nekaj trenutkih je padel mrtev. Zadel ga je kap.

V. Hobhovse - A. Ogris: Liberalizem. Zbirka političnih, gospodarskih in socialnih spisov. Izdaja Tiskovna zadruga v Ljubljani 1922. Cena Din 25, po pošti Din 1,50 več. Angleški pisatelj Hobhovse nam podaja točen popis liberalizma kot miselne in državne smeri. Nemška literatu-

ra ne pozna nobenega tako temeljitega dela o tem predmetu, slovenska politična se je tem prevodom naravnost obogatila in spis bo brezdvomno mnogo pripomogel k politični vzgoji.

Izšla je samozaložbi: Marica Stepančičeva-Gregorič. Slovensko - italijanska slovnica. Cena knjigi je Din 24. Knjiga se dobi v knjigarni »Nova Založba«. Ljubljana, Kongresni trg št. 19.

Šport.

Izleti v Zasavje. Z ozirom na letošnje za turiste jako ugodno golomrazo vreme opozarjamo na nekatere lepe tudi že sedaj zelo primerne izlete, ki so predvsem: **Lisca** 947 m iz železniške postaje Breg čez Razbor in Sv. Jošt (ključ za Jurkovo kočjo) ali iz Sevnice 2. ure 30 m. — **Vel. Kozie** iz žp. Zidani most 2 ure 30 m. — **Mrzlica** 1119 m iz žp. Hrastnik ali Trbovlje 3 ure. — **Kum** 1219 m iz žp. Zidani most, Hrastnik, Trbovlje ali Zagorje 3 ure. — **Sveta Gora** 849 m iz žp. Sava pri Litiji 2 ure. — **Jančje** 793 m iz žp. Laze 1 ura 40 min. — TRP.

Smučarski nabor. Vsi smučarski novinci, dečki in deklice, ki nameravajo letos v smučarski tečaj za novince, morajo biti potrjeni, da so zdravstveno zato sposobni. »Jugoslov. zimskosportski savez« pozivlje s tem vse klube: da prijavijo najkasneje do 15. t. m. vse letošnje smuč. novince, na kar bo določil JZSS naborni dan, uro in kraj, kjer jih bo iz posebne

prijaznosti brezplačno preiskal športu velenaklonjeni g. primarij dr. Ivan Jenko.

Smučarski tečaj. JZSS. priredi letos med obema Božičoma svoj redni, 12 dni trajajoči smučarski tečaj za novince v **Bohinjski Bistrici**. Tečaj bo vodil načelnik smučarskega oddelka JZSS g. R. Badjura. Prijave sprejema in daje ob enem brezplačno (znamke za odgovor priložiti!) tozadevna po'asnila »Jugoslov. Zmskošportski savez« Ljubljana. Narodni dom. športna soba. TPR.

Smučarski propagandni izleti. JZSS namerava prirediti v letošnji zimski sezoni 2 velika propagandna smučarska izleta v družbi z brati Hrvati i. t.: o Božiču izlet po Pohorskem grebenu mimo Ruške kočje 1949 m, a v januarju 1923 izlet v »domovino slovenskega smučarstva« na Bloke ter čez Slivnico v Cerknico. Podrobnejši načrti izletov bodo sledili. Interesenti naj se blagovolijo čimprej prijaviti na Jugoslov. zimskosportski Savez. Ljubljana. Narodni dom. Sportna soba. — TRP.

Gospodarstvo.

= Nemška državna banka je 30. novembra t. l. objavila poročilo, iz katerega posnemamo, da je celokupni kapital naraste! na 971 mil'ard ter da je v prometu 754 milijard mark.

= »Radnička Moskva« poroča, da je 1. novembra t. l. krožilo v prometu 1,181.000.000.000 papirnatih rubljev.

Repertoar nar. gledališča v Ljubljani.

Drama:

Ponedeljek 11. dec. »Kralji na Betajnovi«. V spomin četrte obletnice Cankarjeve smrti. Red E.

Torek 12. dec. zaprto.

Sreda 13. dec. »Živi mrtvec«. Red D.

Četrtek 14. dec. »Idijot«. Začetek ob pol 8. uri. Red B.

Petek 15. dec. »Kralj na Betajnovi«. Red C.

Sobota 16. dec. »Svatba Krečinskega«. Red A.

Nedelja 17. dec. ob 3. popoldne »Krojaček-junaček«. Izven. — Ob 8. zvečer »Kralji na Betajnovi«. Izven.

Ponedeljek 18. dec. »Ploha«. Red D.

Opera.

Ponedeljek 11. dec. zaprto.

Torek 12. dec. »Prodana nevesta«. Red D.

Sreda 13. dec. »Carmen«. Red A.

Četrtek 14. dec. »Gorenjski slavček«. Red C.

Petek 15. dec. »Prodana nevesta«. Red E.

Sobota 16. dec. zaprto.

Nedelja 17. dec. »Sevilski brivec«. Izven.

Ponedeljek 18. dec. zaprto.

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Nakup lesa.

Južna železnica potrebuje za leto 1923 sledeče množine mehkega lesa:

I. Smrekov in hajkov les.

Dimenzije			Rabljena množina
dolžina	širina	debelina	
m	cm	mm	m ³
5.7	28.30	20	165.300
5.85	28.30	24	61.074
4.3	28.30	35	144.028
4.7	28.30	35	95.410
6	28.30	35	487.200
5.6	24 in več	35	50.050
4.3	28.30	38	14.215
5.2	28.30	38	171.912
5.4	28.30	38	17.852
5.8	28.30	38	63.916
5.7	24 in več	38	56.316
4.3	28.30	40	149.640
5.2	28.30	40	60.320
5.7	28.30	40	132.240
5.7	32	40	145.920
5.7	17	45	65.407
4.3	26.27	45	201.240
5.7	26.27	45	66.690
5.2	28.30	66	99.528
12	20	180	12.960
4.6	20 in več	90	9.000

Skupaj 2270.218

Pogoje glede kakovosti glej točko a) in b).

II. Borov les.

Dimenzije			Rabljena množina
dolžina	širina	debelina	
m	cm	mm	m ³
5.7	20 in več	50	285.000
5.7	20 in več	60	1368.000
Skupaj			1653.000

Pogoje glede kakovosti glej točko a).

Pogoji glede kakovosti.

a.) Les mora biti od zdravih in svežih debel ter mora biti bele barve (ne rudeč, ne rujav), ne vrtnčasto raščten, se ne sme ločiti od sredice, brez razpok od ledu, brez pogostih prečnih vej, ne od vrščikov, mora odgovarjati dimenzijam, ter mora biti pravokotno in paralelno obrobjen.

b.) Oddana množina mora vsebovati najmanj 80% smrekovega lesa.

Dobavni rok: do 1. avgusta 1923. Ponudniki, katerim bo doba a tega lesa oddana, imajo za točno izvršitev sklenjeno dobavno pogodbo položiti 10% kavcijo ali v gotovini ali potom garancijskega pisma.

Dobava tega lesa se bo oddala v celi ali delnih množinah.

Ponudbe za dobavo cele množine ali delnih množin z navedbo cene, postavljeno na katerokoli postajo južne železnice, je staviti do 1. januarja 1923 na

Obratno ravnateljstvo južne železnice, oddelek VI v Ljubljani.

Vsak, kdor hoče vsaj deloma poznati socializem in biti socialist, naj čita knjigo „Socializem in vera“.

Naroča se pri taništvu SSJ. Ljubljana, poštni predal 168. in stane lepo in trdno vezana 9 Din. bro. --- širana pa 7 Din. ---

PERILO

za dame, gospode in otroke po znižanih cenah pri **A. ŠINKOVIC nasl. K. SOSS,** Ljubljana, Mestni trg 19.

Nikak sirup! Nikaka kmečena kisa kislina!

Garantirano pristni

na **namizni kis** na drobno! prodaja najmodernejša avtomatična kisova tovarna

FELIKS SCHMIDL, Maribor, Koroška cesta 18.

Vsaka hišnja gospodinja, ki skrbi za zdravje svoje družine, zahtevaj povsod samo pristni SCHMIDL-KIS.

Blago za prevleko divanov in drugega pohištva v veliki izbiri, dalje različno platno in jute za tapetrike, sedlarje itd.

priporočata trdka

A. & E. Skaberné Ljubljana, Mestni trg 10.

